

Megjelenik reggeli és esti kiadásban, tehát mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:

Egész évre 10 ft, félévre 5 ft 50 kr., évnegyedre 3 ft, egy órára 1 ft. — Az esti kiadás külön küldésért a vidékre: Egész évre 1 ft 50 kr., fél-évre 80 kr., évnegyedre 50 kr., egy órára 20 kr.

Szerkesztői szállás: belső-tordautca 122. sz. Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ES KÖZGAZDASZATI LAP.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 1-szor 7 kr. 2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. — Hirdetések felvételnek: Helyben: a kiadó-hivatalban és Demjén László könyvkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (király-utca 60. sz.) Bécsben: Haasensteint és Vogler-nél (Neuer-Markt 11. sz.) Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) Rudolf Mosse, off. Zeitungs-Agent.

Nyiteltéri cikkek:

sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők. — Előfizetések s hirdetési díjak a vidékről a szerkesztőséghez, helyben a kiadó-hivatalhoz küldendők be.

Bécs, február 22.

△ Annyira érdekes híreink vannak, hogy nem halaszthatom megírásukat szokott időben küldendő levelemre.

Nagyon természetes, hogy itt is az egész világ a felett politizál, hogyan, minő feltételekkel és megfog-e kötetni a francia-porosz béke. Alig hűtőtte le Európa ébredése iránt táplált reményeinket Gladstone semmitmondó felelete, s az Anglia lenézetését eltakaró angol kékkönyv szemlélete, ma már bombasticus hír circulál az itteni magasabb és nem ritkán jól értesült körökben.

Állítólag a külpolitikai képviselők misteriosus cercejéből szivárgott ki azon hír, hogy Anglia beható eszmecserét folytat E.-Amerikával azon meggyőződéstől sarkalva, hogy a Porosz- és Franciaország közt kötendő béke nem lesz állandó, csak rövid időre fogja a háborút félbeszakítani. Még e hír nem lenne feltűnő, mert hát ezt már akár hány politikai próféta megjövendölte, megjövendölhet, miután a tények naponta és ágyúhanggal hirdetik; fontosabb az elcsúszott diplomáciai titok azon része, mely szerint az angol államférfiak a diplomáciai conversatióban azon nézetüket fejezték ki, hogy a megújuló háboruban „egyetlen hatalom sem fogja magát kivonhatni a tetteleges részvételből, ha csak előre nem akar lemondani a népek családjában elfoglalt állásáról, sőt szabad önelhatározási jogáról is.”

Több jel, így a hadsereg újrászervezése is — arra mutat, hogy Anglia minden eshetőségre készen akar állani, s ezért akarja ügyeit E.-Amerikával úgy tisztába hozni, hogy ama pillanat bekövetkeztével ereje és befolyása teljes súlyát vehesse a mérlegbe.

Szó van arról is, hogy Anglia már előállott egy újabb, felfrissített közvetítő javaslatával. E szerint Elsass és Lorrain nem egyesítenének Németországgal, hanem francziák maradnának az európai hatalmak garantája alatt, vagyis: semlegesítenének Belgium, Svájc stb. mintájára; így meg lenne adva a választó határfal Német- és Franciaország közt, melyet egyik hatalom sem léphetne át anélkül, hogy ne találkozzék azonnal az összes hatalmak intervenciójával. —

A reichsrathi clubbók már nagyban értekeznek. A bal hallani sem akar alkotmány-változtatásokról, attól tart, hogy az „ismeretlenek” ministeriuma az egészet eltárlja escamotirozni. Herberst és Giskra figyelő, bejáró politikát ajánlanak. Mielőtt azonban a ministerium határozott színt vallana, csak egy hónapra adnak indemnitást, hogy így folyvást sakkban tarthassák. E szerint Hohenwartnak mielőbb ki kell rukkolnia a részletes programmal, Giskraék nem tűrik, hogy zsákba árulja a macskákat.

Csehországban nagyon színtelennek találták Hohenwart beköszöntését: a cseheknek nem kell postulatlan Landtag, — a németek bizalmatlanok, foederalisticus irányt látnak benne.

A köztársasági kormányforma Franciaországban.

Hírlapírók és olvasók, folismerve azt, hogy a nemesek hazája, a méltatlanul magára hagyott, igaztalanul letipott Franciaország befolyása az európai culturára, s az emberi nem általános fejlődésére ismét fel fog elevenülni, bár mekkora legyen jelenlegi szerencsétlensége, — azon kérdés megfajtásával foglalkoznak, vajon fennmarad-e ott a köztársasági kormányforma, vagy ismét valamelyik trónkövetelő ulti fel dicsovágának muló sátorát.

Vajjon az öreg Thiers, ki jelenleg a helyzet ura Franciaországban, s hivatva van nemcsak a béke és háború, hanem azon kérdés felett is döntő szót szólni, biboros trón vagy egyszerű elnöki székből kormányoztassék jövőre a dicsőség országa, — hová adja szavazatát.

Épen mint egykor III. Napoleon új évi köszöntésének rejtelmes tartalmát betűgették, lesik most a francia végrhajtó-hatalom kezelőjének minden szavát, közhelyen vagy magánbeszélgetés közben tett nyilatkozatát, s minden szó és betűhöz egész sorát fűzik a combinációknak, azzal az állandó refrainnel: a respublica marad, mert Thiers mondotta.

Voltaképen azonban senki sem tudja megmondani, vajjon a mai Thiersben Fülöp Lajos egykori minisztere, a császárság történésze, vagy az beszél bordeauxi tripósáról, ki már 1850-ben ajánlotta a köztársaság fentartását, meglehet, hogy ugyan azon hágtundolattal, melylyel most teszi.

Dönthetlen tantétel gyanánt vallották a politikusok eddigelő azt, hogy Franciaországban azért nem állhat fenn a köztársasági kormányforma, mert ott a százados monarchikus reminiscenciák, bukott fejedelmi családok trónkövetelői tagjai s ezek érdekelt követői, teremtményei annyira aláásták a talajt és tartják mindekkorig folytonos ingadozásban a

kedélyeket, miszerint tartós közmegegyezésre számítani csak valamely katastrofa tartama alatt lehet.

A tapasztalás legalább azt tanúsítja, hogy Franciaországban a köztársasági mozgalmat végtére mindig valamely hatalmas kényur aknázza ki saját javára. Az első köztársaságot I., a másodikot III. Napoleon használta fel nagyravágyása zsámolyául, az a consuli, ez az elnöki kalapot idomítván át császári koronává.

Az angol Monk-ok Franciaországban sem hiányoztak semmi időben.

Ki tudná meghatározni a kis öreg nem-e épen újabb kiadása egy ilyen francia Monk-nak?

Annyit tényként fogadhatunk el, hogy Sedán után a porosz hadvezényelet részben a francia nemzet véderejének teljes letiprása, de nagy részben épen a köztársasági kormányforma ellen harczolt akkora szívósággal, s ha most egyelőre el is fogadja azt oly tényezőként, melylyel szabatos békét kötni lehet, hisz a francia nemzet önelhatározását színlég legalább respectálnia kell, — épen ezen republikai forma lesz az jövőre, mely még egyfelől egyedül képesíti Franciaországot arra, hogy Németországban propagandát csinálva, a szenvedett sérelmet magában Németországban szerzendő szövetséges segélyével visszatörölje, — ép úgy a porosz militarizmusnak is ez nyújt reményt arra, hogy Franciaországot a párttusák ébrentartása által lenyűgözve tarthassa.

A két törekvés közül melyik fog végre is a másikon diadalmaskodni, az leginkább az európai constellatiók alakulásától függ.

Be kell végre látniok az európai hatalmaknak, s még inkább a népeknek, hogy a porosz katonai uralom őket is fenyegeti.

Lenni kell valakinek a felhők felett, ki a népek sorsát vezérli, s ez nem engedheti, hogy Franciaország a népszabadság és civilisatio tüzhelye végkép megsemmisíttessék. S . . . f.

— Népvételezés. —

A képviselőház február 21-ki ülésében a vallás- és közoktatásügyi ministerium költségvetésének részletes tárgyalása lévén napirenden, a pénzügyminister előadása után megszavaztatott népvételezési szükségletekre 650,000 frt, különösen a felnőttek oktatására 50,000 frt, a tanárjelöltek és iskolatanítók kiképzésére 30,000 frt, továbbá a váci siket-némák intézetére 35,986 frt.

A királyföldi egyetem.

A királyföldi egyetem febr. 20-ki ülése érdekes vitára adott alkalmat. Ujgyházszék előterjesztése volt napirenden, melyben e hatóság a jelen egyetem törvényességét kétségbe vonva oda kívánt volna hatni, hogy a nemzeti vagyont illető ügyekben általa semmi érdemleges határozat ne hozassék.

Sikra szállottak ő- és ifju szászok, ez utóbbiak az általunk már jelzett értelemben lépve fel a túlzott aggodalmak ellen.

Az ügyházi értekezés tárgyában kiküldött bizottság véleménye szerint az egyetem nemcsak jogosult, de köteles is tanácskozni és határozni mindazon ügyekben, melyek a nemzeti vagyont érdeklik, ezért az ügyházi opus felett egyszerű napirendre térést javasolt.

E javaslat ellen legelőbb érveül az hozatott fel, hogy a Királyföldhez legújabbban oly községek csatoltattak, melyek eddig ahoz nem tartoztak, s így ezek is részt vehetnek az egyetemi követek választásában, befolyásnak a nemzeti vagyon feletti intézkedésekre, holott ez magán vagyon, a mely felett csak törvény dönthet, míg most egyszerű közigazgatási rendelet veszélyezteti a nemzet jogait. Ez értelemben tételt azon ellenjavaslat, hogy az ügyházi felírás felett indokoltan térjenek napirendre, s utasítsák azt becses anyagként, alkalmi felhasználás végett a municipális bizottsághoz. Wittstock ezen eszméjét támogatta Schochterns azzal, hogy a miniszter nem rendelkezhet valaki magán tulajdonával, az illető községeket elégték ki a vármegyei területen; Bruckner helyén látja e részben az óvatosságot, különben is az illető idegen községek sem szenvednek ezáltal, mert ma már az állam fedezi a közigazgatás költségeit.

Ezeknek az érveknek szellős voltát könnyű volt kimutatni, mert valamennyi kuforrása az álokoskodás. Az ifju szászok közül legelőbb Lindner látott e munkához. Hangsúlyozta az egyetem törvényességét s kimutatta, hogy Wittstock önmagának mondott ellen, midőn annak illetékességét politikai ügyekben elismeri, s csak a gazdaságiakban tagadja meg; hogy az ügyházi képviselőt maga alól vonja ki az alapot, midőn az új szabályozás alapján létrejött egyetem törvényessége ellen kardoskodik, s mégis ugyanannak alapján választott követeket küldött az egyetembe; hogy az említett községek bekebelezése helyesen történt, mert ma már nem lehetnek

többé páriák, e községek ugyan jogilag a megyékhez tartoztak, de tényleg a királyföldi közigazgatás alatt állottak; a területi kérdésnek, úgy a nemzeti vagyont illetőnek is törvény által kell véglegesen rendeztetni. Zaminer nagy súlyt vetett a mérlegbe azon érvel, hogy e községek az által, hogy ösödök óta résztvettek a királyföldi közigazgatás költségeiben, már közvetve részesültek is a nemzeti vagyonban. Kein pedig kiemelte, hogy a miniszterium a parlamenttől nyerte a szabadkezet, emlékeztette az ő-szászokat Ekemező, Musna, sat. bekebelezésére, bár ezek is előbb megyei területhez tartoztak, idézi az udv. kancellária 1863. rendelkezéseit, s így szól: ezek folytán évek óta nem lehetne foglalkozni az egyetemnek pénzügyekkel, ha az ügyházi és az ő-szász felfogást vennék zsinormértékül.

Legerélyesebben Wächter támogatta a bizottsági javaslatot. Azt kérde: hát hogy is intézhet Ujgyházszék képviselőt feliratot egy oly egyetemhez, melyet törvénytelennek tart; ki és mi ő, hogy tabula rasát akar csinálni. Hát nem ugyanazon alapon áll ő mint az egyetem maga? Az egyetem, a communítások, a szék- és vidéki képviselők, a conflus mint törvényes testület hozhat jogérvényes határozatokat, törvényességét az is bizonyítja, hogy Ujgyházszék küldöttei is jelen vannak. Tehát annál is inkább egyszerűen napirendre kell térni, mert a felirat alá sincs írva.

Az előadó zárbeszéde s Wittstock végmegjegyzései után az egyetem elvetette az indokolt napirendet javasoló indítványt s elfogadta a bizottsági javaslatot a famosus feliratot áttette az egyetem kebeléből kiküldött municipális szakosztályhoz. Wittstock és társai pedig különvéleményt fognak benyújtani. Az ifju szászokkal együtt szavaztak a román és magyar ajku küldöttek.

A „Kol. Közl.” eredeti távsürgönye.

Feladatott Pesten febr. 24. 11 óra — p. délelőtt.

Érkezett Kolozsvárra febr. 24. 12 óra 53 p. d. u.

Bordeaux. A semleges hatalmak Elsass és Lotharingia semlegesítését indítványozták a hatalmasságok garantája mellett. Thiers szombaton tesz jelentést a tárgyalások eredményéről. A végleges békekötés a legközelebbi napokban várható. A németek vasárnap ünnepélyesség nélkül bevonulnak Párisba.

Legújabb táviratok.

Berlin, febr. 22. A „Prov. Corr.” írja: A német birodalmi kormány a békefeltételeket határozottan azon mértékre szabta ki, melyen alul engedményeket már nem tehet, s így a francia alkudozók részéről főképen csak gyors és szilárd elhatározás foroghat fenn. Azon esetben, ha már a fegyverszünet lefolyásakor a német követelések lényegileg elfogadtnak, lehetőleg ismét rövid meghosszabbítást engednek. Ha az eddigi jelek nem osálnak, úgy a legközelebbi hét meg fogja hozni a helyreállított béke alapját.

Bordeaux, febr. 21. A „Gazette de France” jelenti: Thiersnek egy Párisból kelt távirata szerint a nemzetgyűlés csütörtökön, 23-án ülést tart, hogy a Thiers által megküldött előterjesztéseket tárgyalja. A „Journal de Bordeaux” fenntartás nélkül kinyilatkoztatja, hogy a békét aláírottak lehet tekinteni. A területi kérdés Franciaországra nézve kedvezőleg intéztetett el, e mellett a nemzeti becsület teljesen megóvatott. Az egyedüli, még elintézendő kérdés, a hadikárpótlás kérdése.

Berlin, febr. 21. A Versaillesban ma tartott konferentián Thiers és Favre elvileg bekegyeztek a hadisarczba és a terület-átengedésbe. — Thiers a várak leontását indítványozza; azonban azt kívánja, hogy a németek ne vonuljanak be Párisba. Bismarck kinyilatkoztatja volna, hogy az előzetesen kiszabott feltételektől nem állhat el; visszautasítván az európai választott bíró-ságot is. Ez értekezés öt óra hosszáig tartott.

Bordeaux, febr. 21. Thiers ma Vilmos császár által elfogadtatott. Ő csak rövid ideig fog Versaillesban maradni.

Brüssel, febr. 22. A tegnapi Versaillesban Bismarck gróffal tartott konferentián, Thiers és Favre elvben elfogadták a terület-átengedést. Thiers csodálkozását fejezte ki a porosz követelések mértéktelensége felett. Ajánlta Elsass átengedését s a lotharingiai várak lerombolását. Bismarck azonban megingathatlanul ragazdik a Párisba való bevonuláshoz, minél fogva a nemzetiség feloszlatatott.

Az angol parlamenti ülés.

A francia-porosz háború kérdése az angol parlamentben hosszabb vitára adott alkalmat. Közöljük belőle a következő érdekesebb részleteket:

Mr. A Herbert: Indítványt tesz, miszerint „a ház azon véleményben van, hogy ő felsége kormányának kötelessége más semleges hatalmakkal egyetértésben, mérsékelt békefeltételeket kieszközölni, és megakadályozni minden oly alakulást, mely Franciaország függetlenségét és Európa jövőndő nyugalalmát fenyegethetné,” minthogy meg van győződve, hogy senki sincs kellemetlenebbül érintve e háború hosszú tartama által, mint maga a kormány, és senki sem óhajtaná inkább, hogy Anglia befolyása e háború szenvedéseinek enyhítésére fordíttassék. Egyszersmind azonban senki sem olvashatja a ház asztalára letett sürgönyöket, hogy ne érezze, miszerint a semleges hatalmak befolyása a háború folyama alatt nem nyomott semmit a latban.

E háború folyama alatt különben sok furesa dolgot értünk meg; láttuk azt, a mit „jóakaró semlegesség”-nek neveznek. Ennek végét vetette a külügyminiszter egy ügyes sürönye, ki az „erköcsi semlegesség”-et elvett állította fel. Nemcsak fegyveres beavatkozás tekintetében maradtunk semlegesek, hanem véleményt sem volt szabad nyilvánítanunk. Külügyminiszteriumunknak, úgy látszik, nem volt semmi kívánsága, semmi akaratja, semmi egyénisége. Való, hogy előbb más kormányokkal összekötetésbe léptek, és egy ligafélét akartak alakítani, de a kormány nem sokára csaknem a legmélyebb tehetetlenségbe merült s egyellen tett, egyetlen szót nem ejtetett a hadakozó felek egyeztetésére.

Ez nem csak szónok véleménye, hanem más kitűnő kapacitásoké is. Anglia szerepe e háborúban hasonlított a „detrimental” szerepéhez. „Mr. Speaker (elnök) talán nem tudta, mi az a detrimental? Ugy nevezik az olyan embert, ki egy fiatal leánynak, minden komolyabb szándék nélkül nagyban udvarol, s ez által mások szándékait távol tartja. Anglia szerepe ilyen volt.” (Derűség.) Oroszország, Olaszország, Ausztria folyvást tettek kísérleteket az együttműködés létesítésére. Szónok felsorolja az erre irányult egyes diplomáciai kísérleteket. „Mindezekre — folytatja, nem hallgattak, s az egész háború folyama alatt ő felsége kormánya világosan megtagadott e tárgyban minden véleményt vagy cselekedetet.

Az angol kormány egy szerencsétlen formula mögé bujt, t. i. folyvást ismételte, hogy csak akkor látja helyén közbelépni, ha e lépésének mindkét félnél valami sikerét remélheti. Külügyminiszteriumunk megelégedel, ha a hadakozó feleknek apró szolgáltatásokat tehetett. E helyett sokkal nagyobb szolgálatot tett volna Európának, ha morális befolyását kiengesztelésükre használta volna. Óhajja, hogy legalább a végső pillanatban érvényesíttessék e befolyás. Igazságtalan és helytelen, hogy Európa népei tétlenül nézzék, mint intézkedik önkénye szerint egy ország a másik, a győző a legyőzött sorsa és jövője felett. (Helyeslés.)

Sir Robert Peel azon véleményben van, hogy indítványozó jó szolgálatot tett az országnak, midőn Európa jelen kritikus helyzetében ez indítványt tett. Csak-hogy a t. képvis. azt óhajja, hogy a kormány a semleges hatalmakkal egyetértésben működjék. Azonban hol talál-nak Európában barátokat, kik velők egyetértésben működjenek. (Cheers az ellenzék padjairól.) Vajjon osztja-e az ország közvéleménye a kormány érzületeit? Ő elismeri, hogy a kormány feladata nehéz volt; de maga idézte fel e nehézségeket. Az utolsó hónapokban Anglia messze nyugaton és keleten fenyegettetett. Poroszország lenézte kormányunkat és kinevelte.

Szegény Franciaország, hű szövetségesünk e perczben a lealázás és nyomor keserű kelyhét üríti; ő kérde, vajjon az önző elszigetelés ilyen politikája illik-e Angliához (Hangok: cheers.) Részletezi azután a kormány külügyi politikáját s eljárását a háború folyama alatt. Az a R. H. gentleman, ki a kormány élén van, mindig arról beszél sürgönyeiben, mit „mer” tenni Anglia. Szónok több sürgönyöt olvas fel a ház általános derűltsege közt, melynek ugyanazon szavakkal kifejezett tartalma többnyire az: a kormány ezt s amazt szándékolta, hanem nem ért célzt.

Szónok csodálkozik azon modoron, melylyel a királynő beszédjében Poroszországról megemlékezik. Ő Németország egyesülésében Európa egyik legnagyobb veszélyét látja, mert ez egyesülés a democratia fejlődésének gátja. (Halljuk.) 1830 óta 15 uralkodó fejedelem mozdítottatott el illető népeik által trónjukról. (Éljenek a szabadelvűek szélső padjairól.) Van-e ennél nagyobb bizonyítéka a democratiai elv fejlődésének. Németország egyesítése egy katonai despotizmus alatt nem válhatik Európá hasznára.

Nem tarthatja ez magát s az idő távol nem lehet, midőn elenyészeud. Sajnálja ő felsége kormányának eljárását, mely oly hamar ismerte el a német császárságot, de a francia kormány számára nem volt egy barátságos szava. Ő látni szerette volna, hogy ő felsége kormánya ismerje el a francia köztársaságot. (Halljuk! Halljuk!) Meggyőződése, hogy az az egyetlen kormányforma, mely Franciaország javára válhat. Szónok azután a porosz részről elküvetett barbárságokat sorolja

